

SVINN RIK

BLI HÅLLBART
RIK PÅ MINDRE
MATSVINN:-

AGENDA

- Bakgrund till projektet
- Varför viktigt ta hand om maten?
- Att lära sig privatekonomi genom matsvinn
- Läromaterial

DET HÄR ÄR SVINNRIK

- Kampanj riktad för att stödja HKK-lärare
- Samarbete mellan Finansinspektionen och Livsmedelsverket
- En del av Money Week 21-27 mars
- Digitalt läromaterial

M

R

LLBART
MINDRE
INN:-

KOPPLINGEN MELLAN MATSVINN OCH PRVATEKONOMI?

- Handlar om att hushålla med resurser
- Bygger på långsiktiga vanor och beteenden
- Både hållbarhet och privatekonomi motiverar till förändring

VARFÖR VIKTIGT TA HAND OM MATEN?

Matsvinnets kostnader för klimatet och miljön

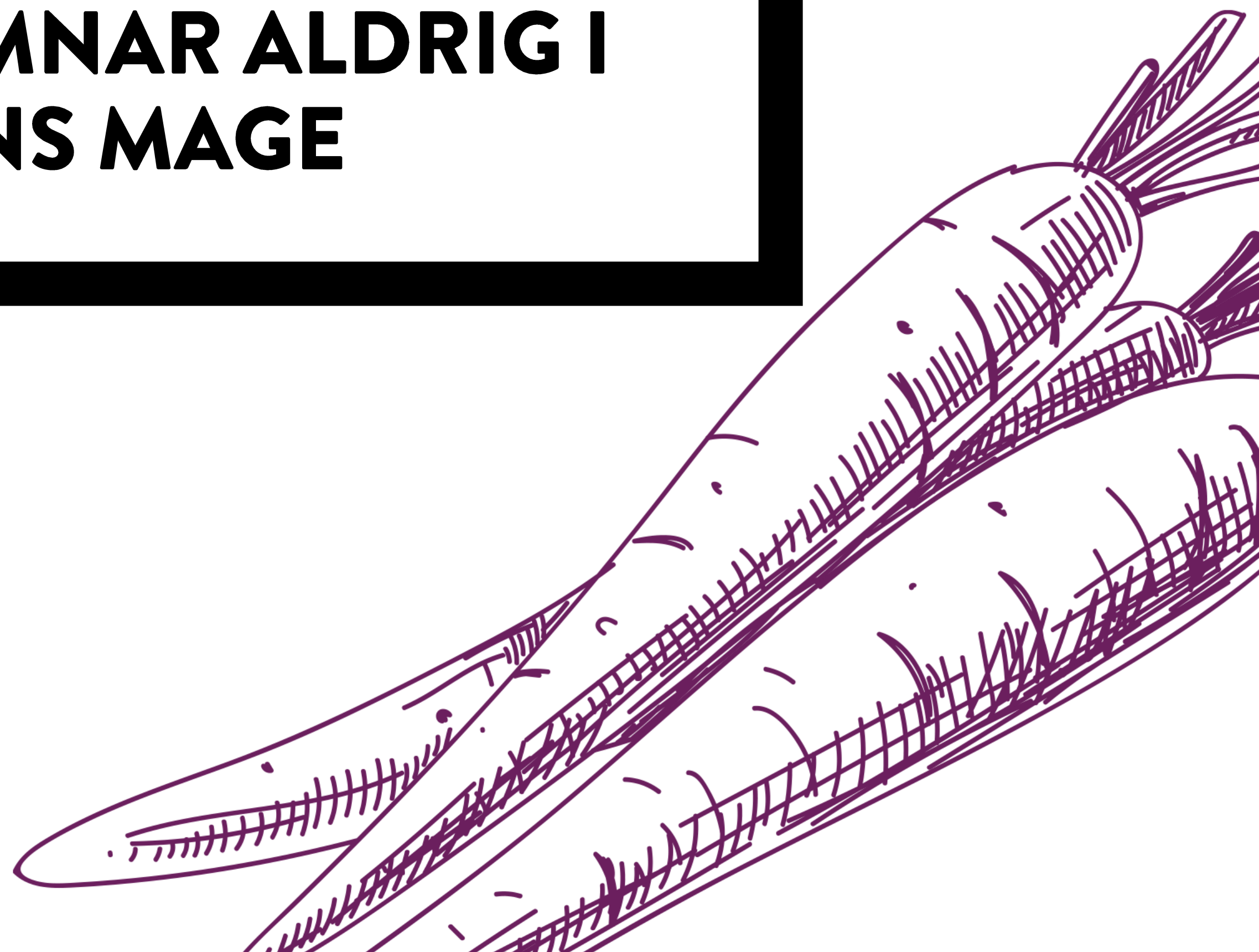
M

R

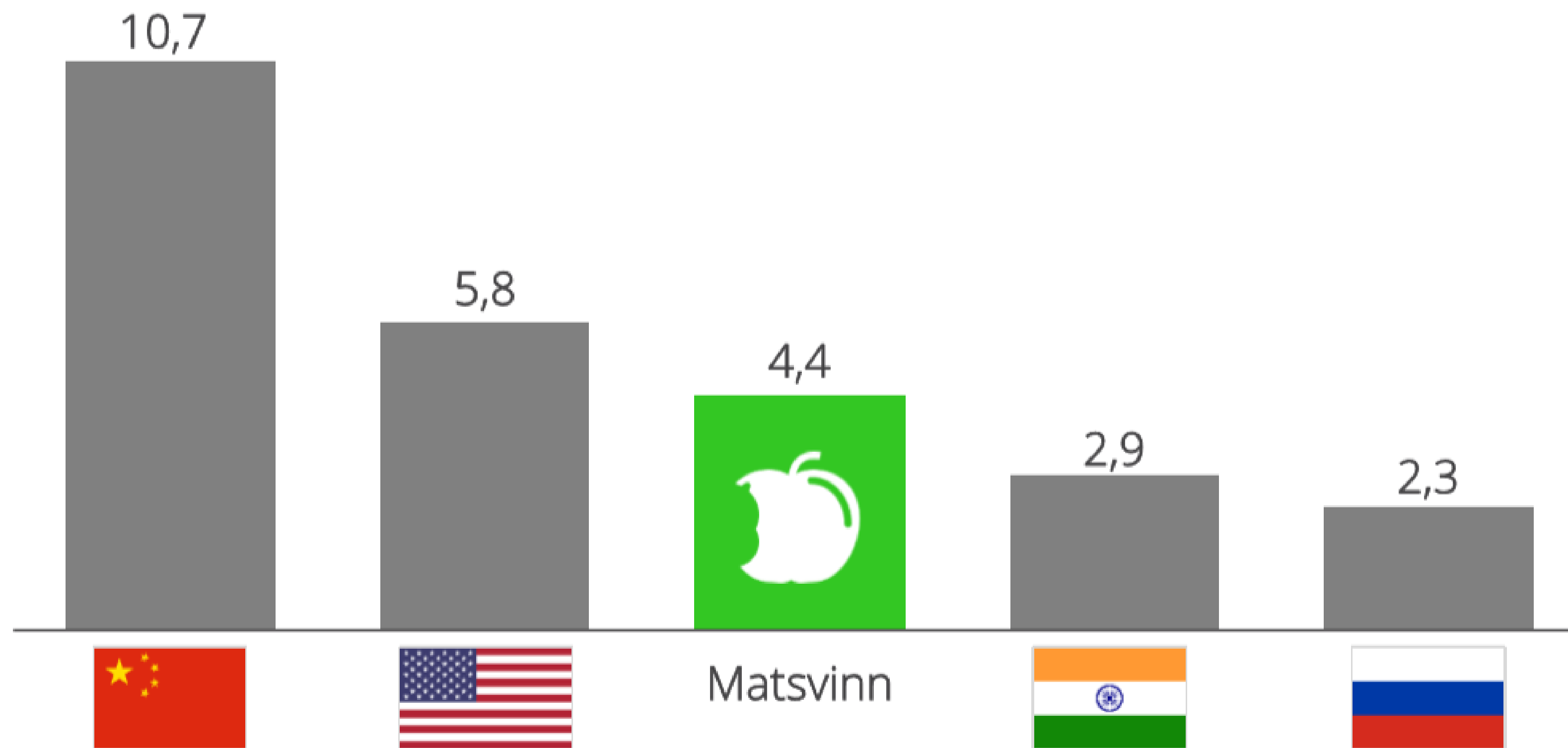
LLBART
MINDRE
INN:-

1/3

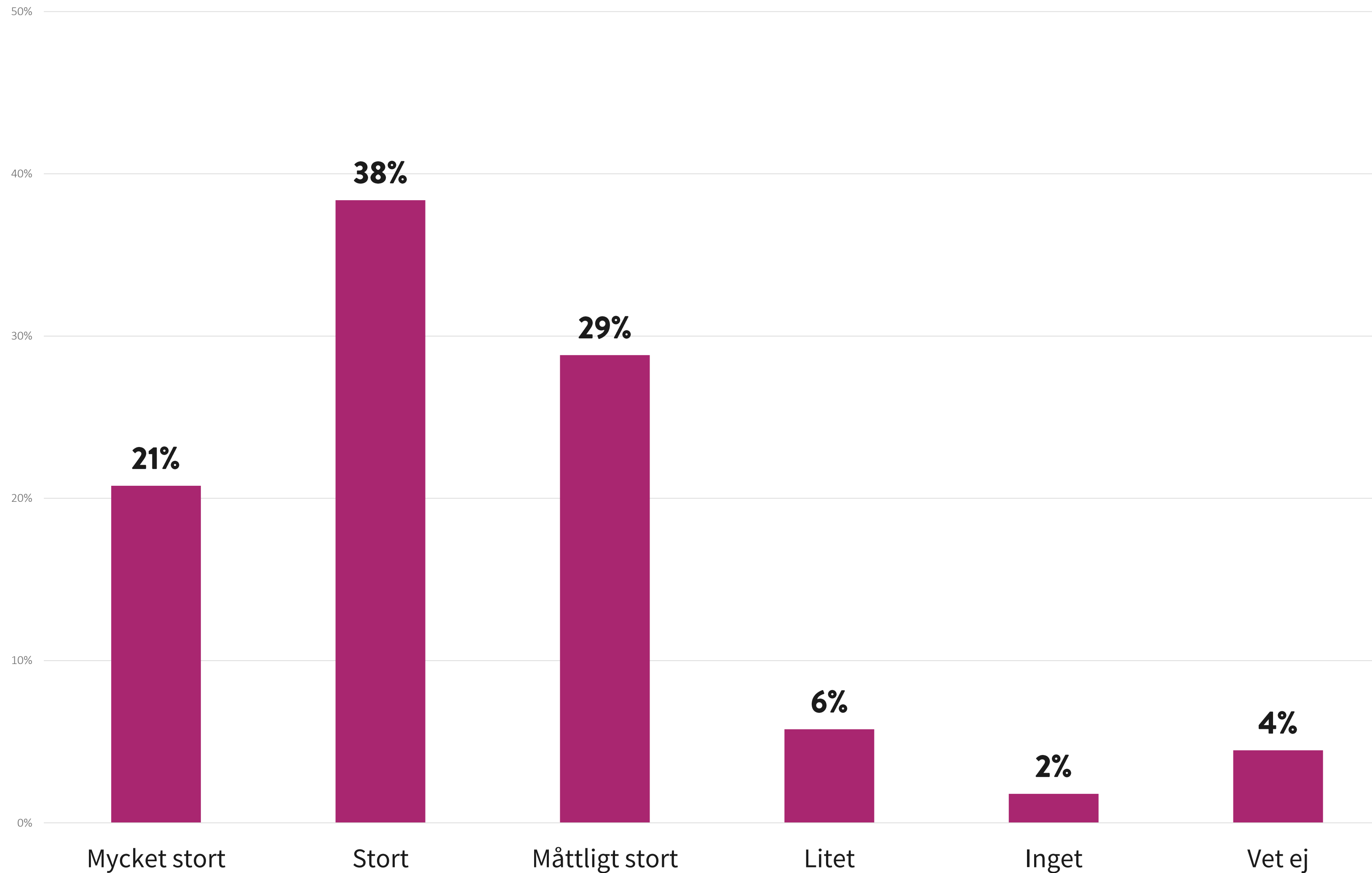
AV DEN MAT SOM PRODUCERAS
GLOBALT HAMNAR ALDRIG I
NÅGONS MAGE

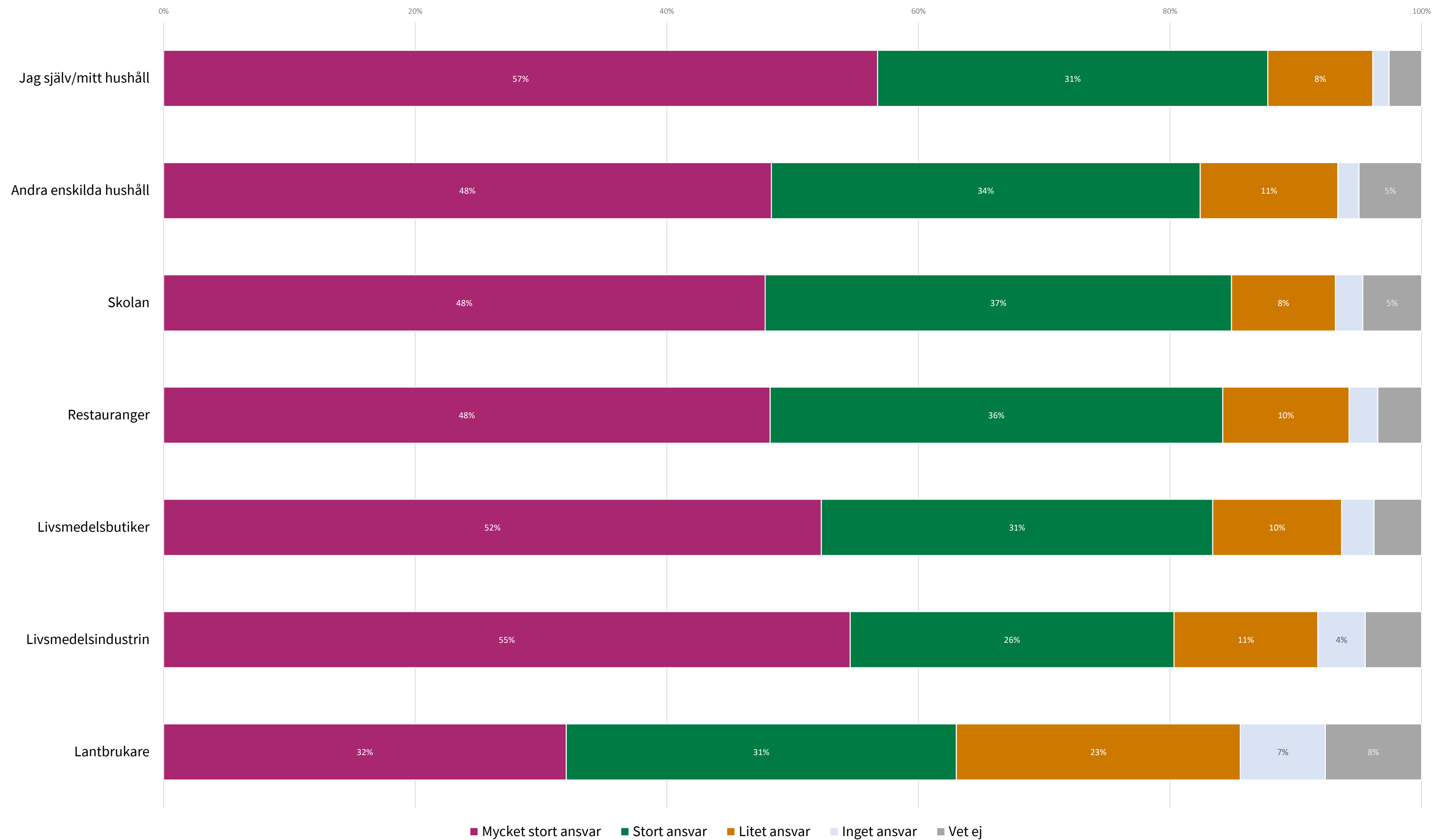
VÄXTHUSGASER GENERERADE FRÅN MATSVINN

I VILKEN GRAD ANSER DU ATT MATSVINN ÄR ETT PROBLEM FÖR MILJÖN?

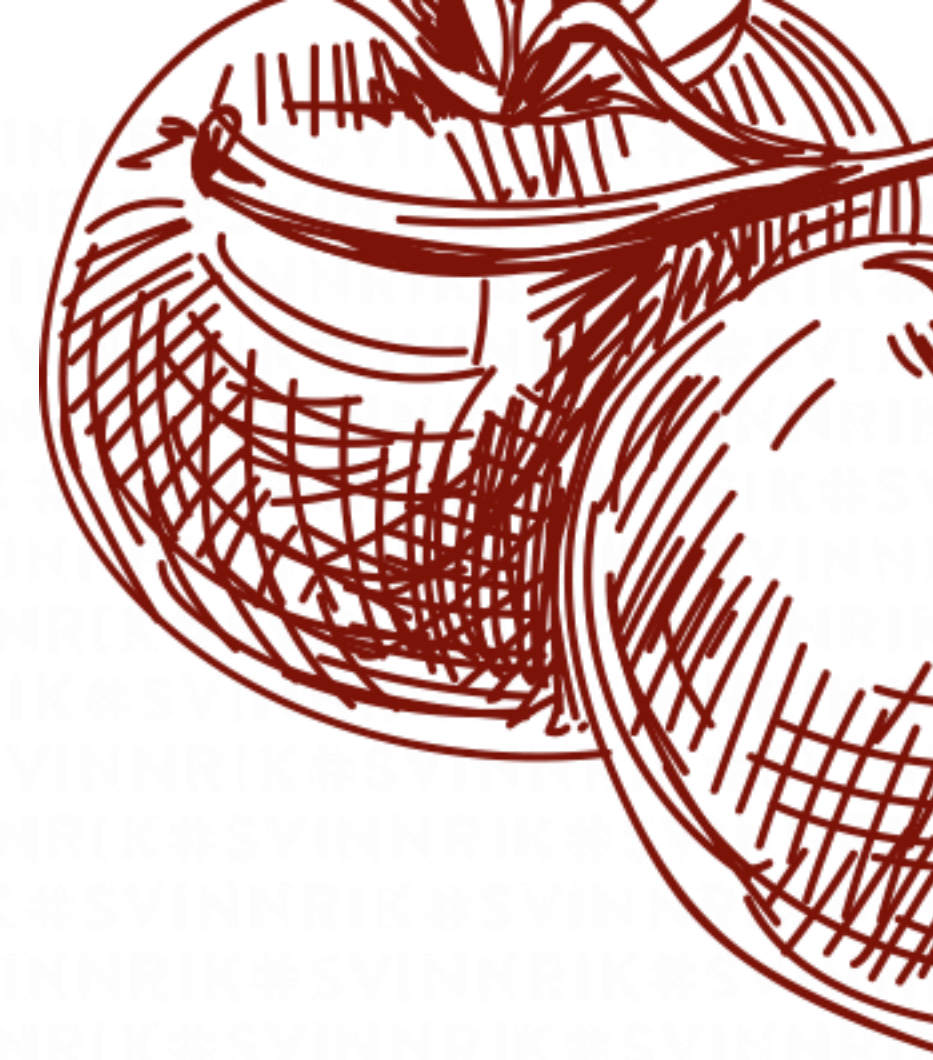
KONSUMENTERNA TYCKER SJÄLVA ATT DE HAR ETT STORT ELLER MYCKET STORT

FN:S GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING – AGENDA 2030

- Halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentled
- Minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd

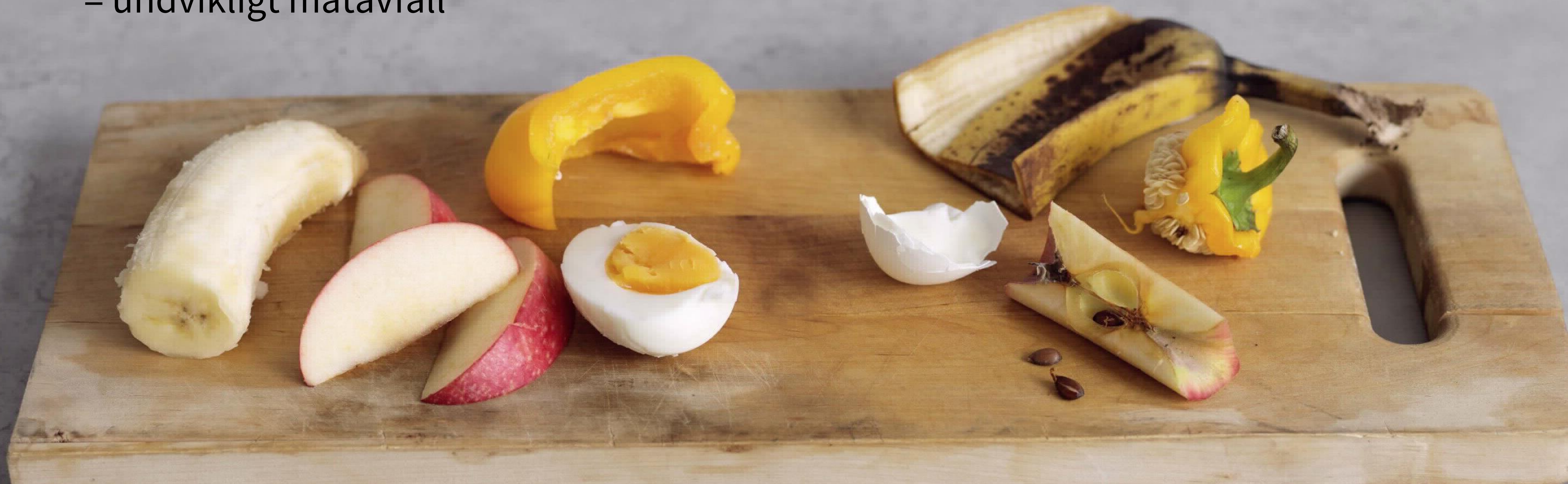
12 HÅLLBAR
KONSUMTION OCH
PRODUKTION

MATAV FALL, MATSVINN, VAD ÄR VAD?

Matsvinn – mat som slängs i onödan
= undvikligt matavfall

Oundvikligt matavfall

MATSVINN UPPSTÅR I HELA LIVSMEDELSKEDJAN

PRIMÄRPRODUKTION

- Jordbruk
- Fiske

DISTRIBUTION

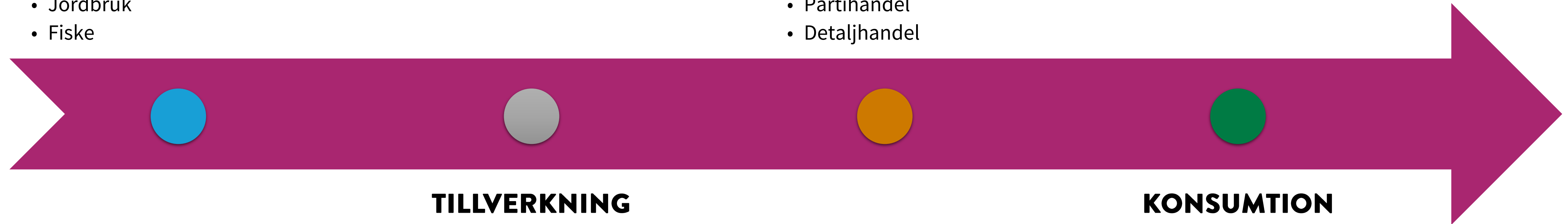
- Partihandel
- Detaljhandel

TILLVERKNING

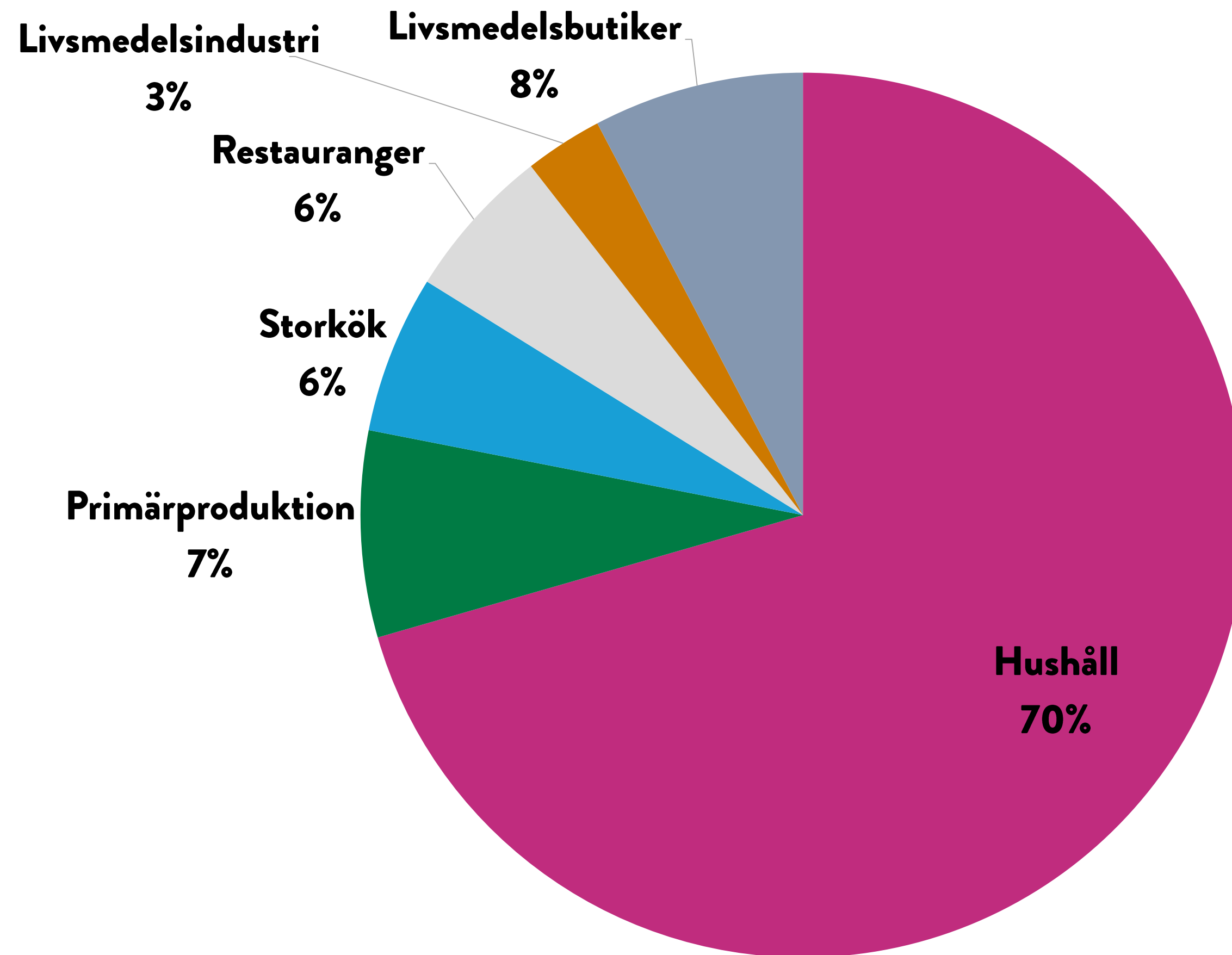
- Livsmedelsindustrin

KONSUMTION

- Restaurang
- Offentliga storkök
- Hushåll

MATAVFALL 2018

BLI HÅLLBART RIK PÅ MINDRE MATSVINN:-

SV
IN
NR
IK

HUR MYCKET MATAVFALL (INKL MATSVINN) I SVERIGE?

- Sveriges matavfall under ett år fyller Globen **fyra** gånger om
- Och det mesta kommer från hushållen – **tre fulla Globen.**

MÄNGDEN MATSVINN I HUSHÅLLEN PER PERSON/ÅR

- 19 kg fullt ätbar mat
- 18 kg mat och dryck hälls ut i vasken

= 37 kg!

**NÄR MAT SLÄNGS I HEMMET
HAR DET BELASTAT JORDENS
RESURSER UNDER HELA
LIVSMEDELSKEDJAN**

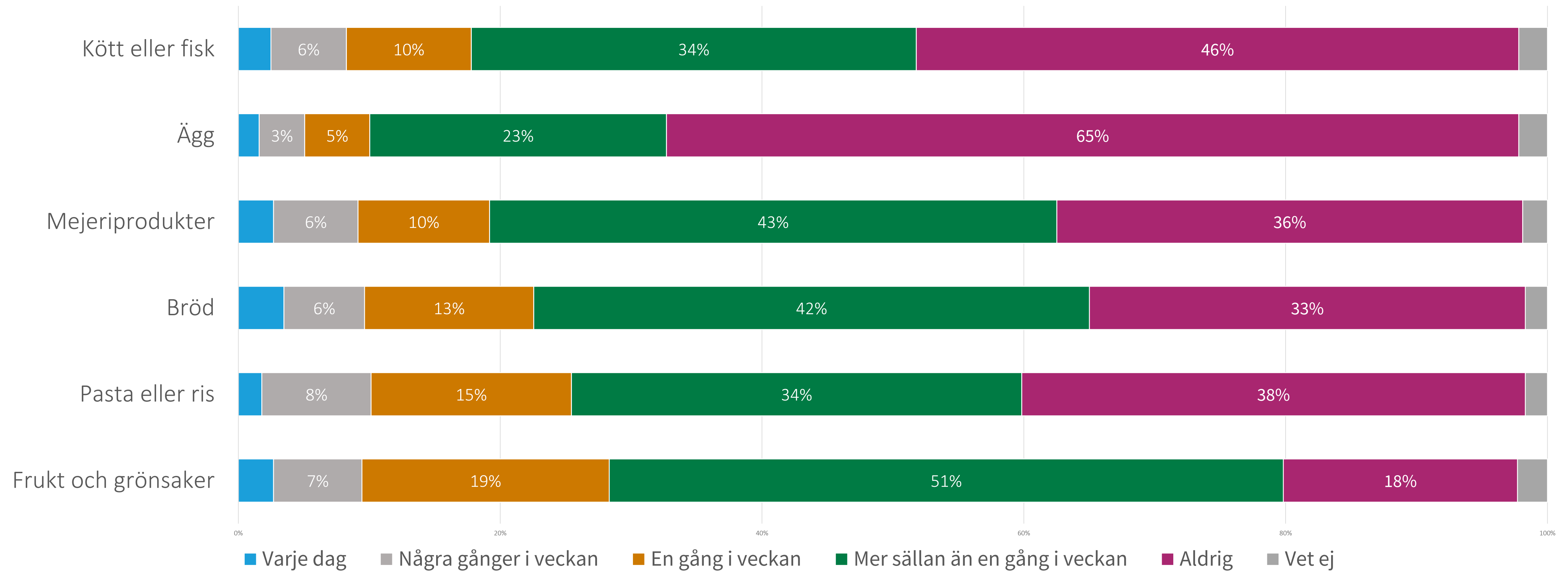

FÖRÄNDRAT KONSUMENTBETEENDE...

”JAG SLÄNGER INTE MAT!”

VAD SLÄNGS OFTAST? OCH MINST?

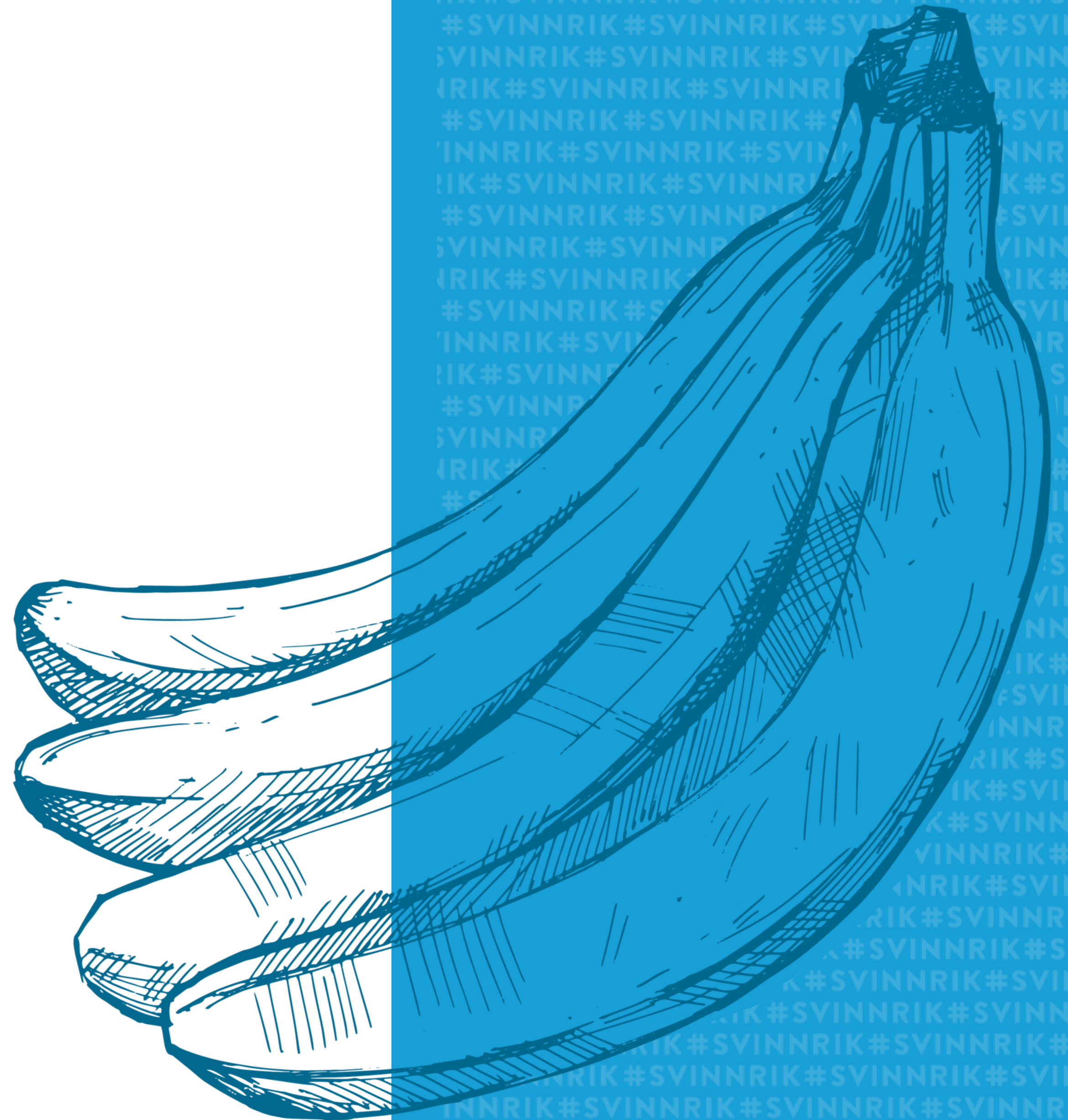
Om du tänker på en vanlig vecka, hur ofta skulle du uppskatta att du slänger?

**”DET GÖR VÄL INGET OM JAG SLÄNGER MAT,
DET BLIR JU BIOGAS!”**

BIOGAS ÄR BRA – MINSKAT MATSVINN ÄR BÄTTRE

Ur klimatsynpunkt är det mer än
20 gånger mer effektivt att
förebygga matsvinn än att använda
matsvinnet till biogasproduktion

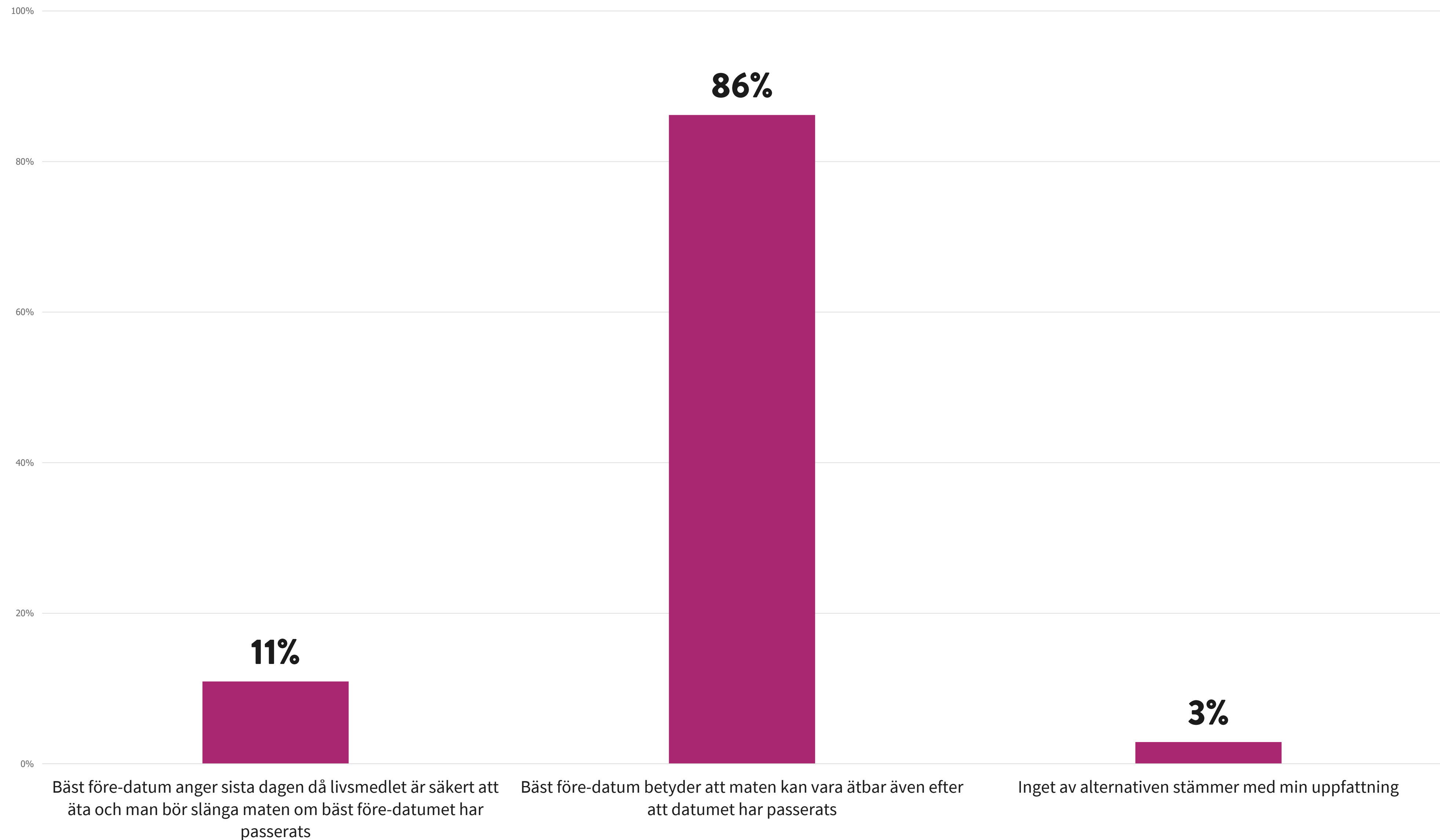

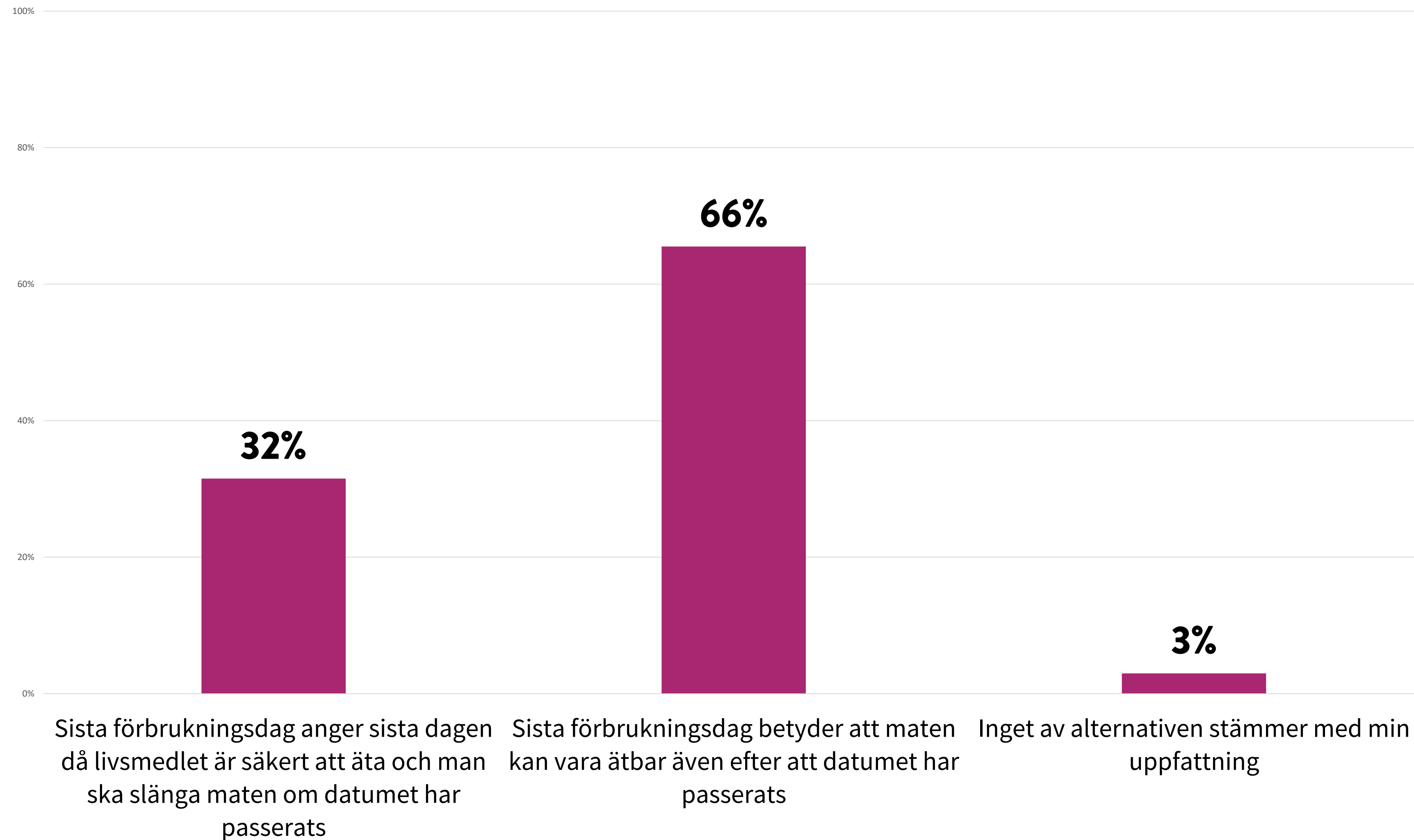
VANLIGASTE ANLEDNINGARNA TILL ATT SLÄNGA MAT

- Maten är ofräsch
- Rädd att bli sjuk
- Lagat för mycket mat

86 % SVARAR ATT MATEN KAN ÄTAS EFTER PASSERAT BÄST FÖRE DATUM

MEN! 66 % TROR ATT DU ÄVEN KAN ÄTA MAT SOM PASSERAT SISTA FÖRBRUKNINGSDAG!

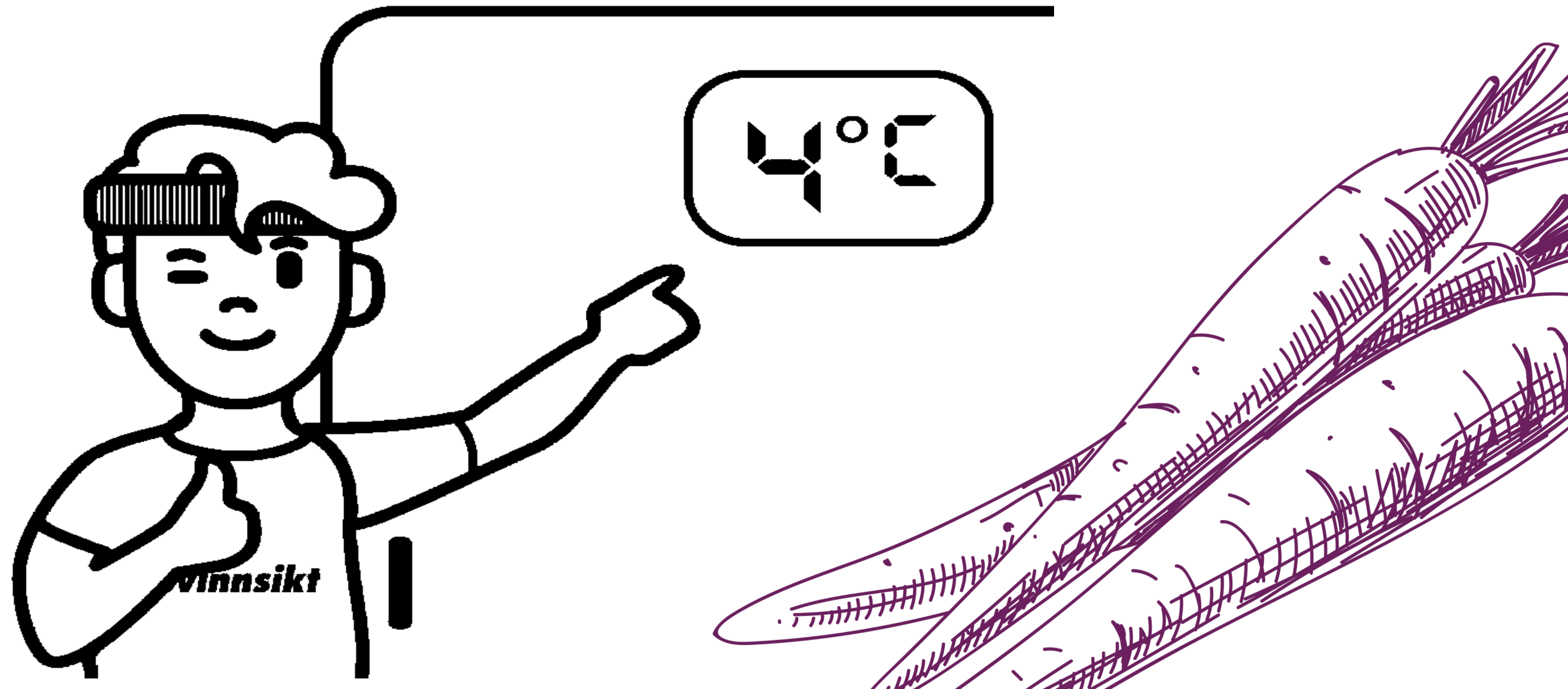

**BÄST FÖRE –
OFTA BRA EFTER!**

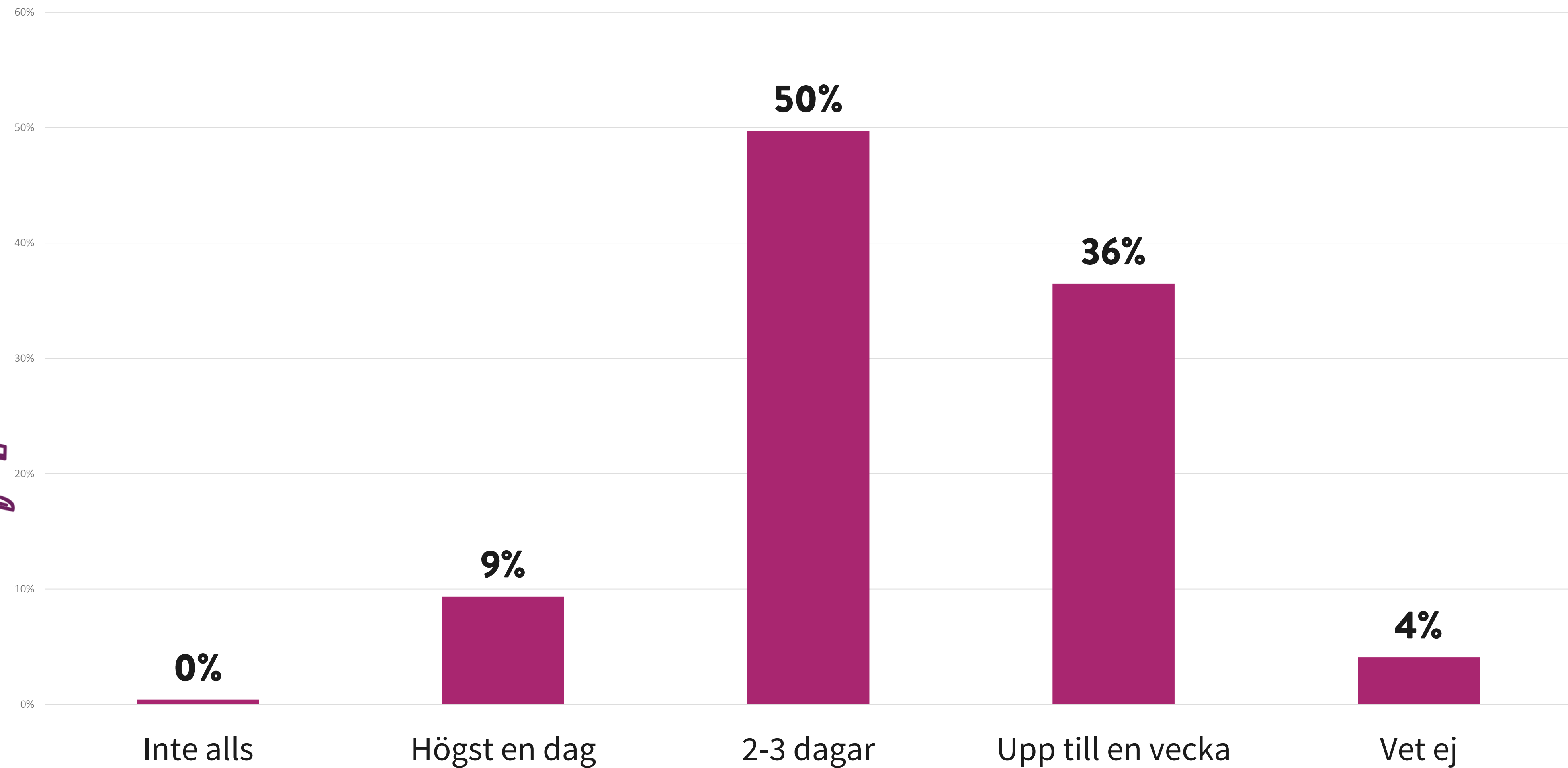
Vad gör jag med maten
efter passerat datum?

**CA 4 AV 10 SVARAR ATT DE HAR MELLAN 3-5 C
I KYLSKÅPET!**

HUR LÄNGE HÅLLER LAGAD MAT I KYLEN?

BLI HÅLLBART RIK PÅ MINDRE MATSVINN:-

SV
IN
NR
IK

HUR KAN VI TA TILLVARA PÅ MATEN BÄTTRE?

- Planera
- Förvara
- Ta vara på resterna

**RÄDDA KLIMATET OCH
TA HAND OM MATEN.
BÖRJA NU!**

#svinnsikt

Nyord på svinnska

LÄRA SIG PRIVATEKONOMI GENOM MATSVINN

Tillvägagångsätt för att göra ekonomi konkret

MI
R
LLBART
MINDRE
INN:-

FRÅGOR ATT FUNDERA PÅ..

Hur gör vi privatekonomi till något konkret, nära och lättförståeligt?

Hur motiverar vi människor till att spara till framtiden?

Hur når vi ut till målgruppen som behöver kunskapen?

**”JAG TYCKER ATT PRIVATEKONOMI ÄR TRÅKIGT,
MEN PENGAR ÄR KUL!”**

PRIVATEKONOMI ÄR BÅDE EKONOMI OCH PSYKOLOGI

- Att förstå hur vi människor styrs av vanor och beteenden
- Vi agerar inte alltid rationellt
- Att hushålla med resurser är ett beteende som tränas upp

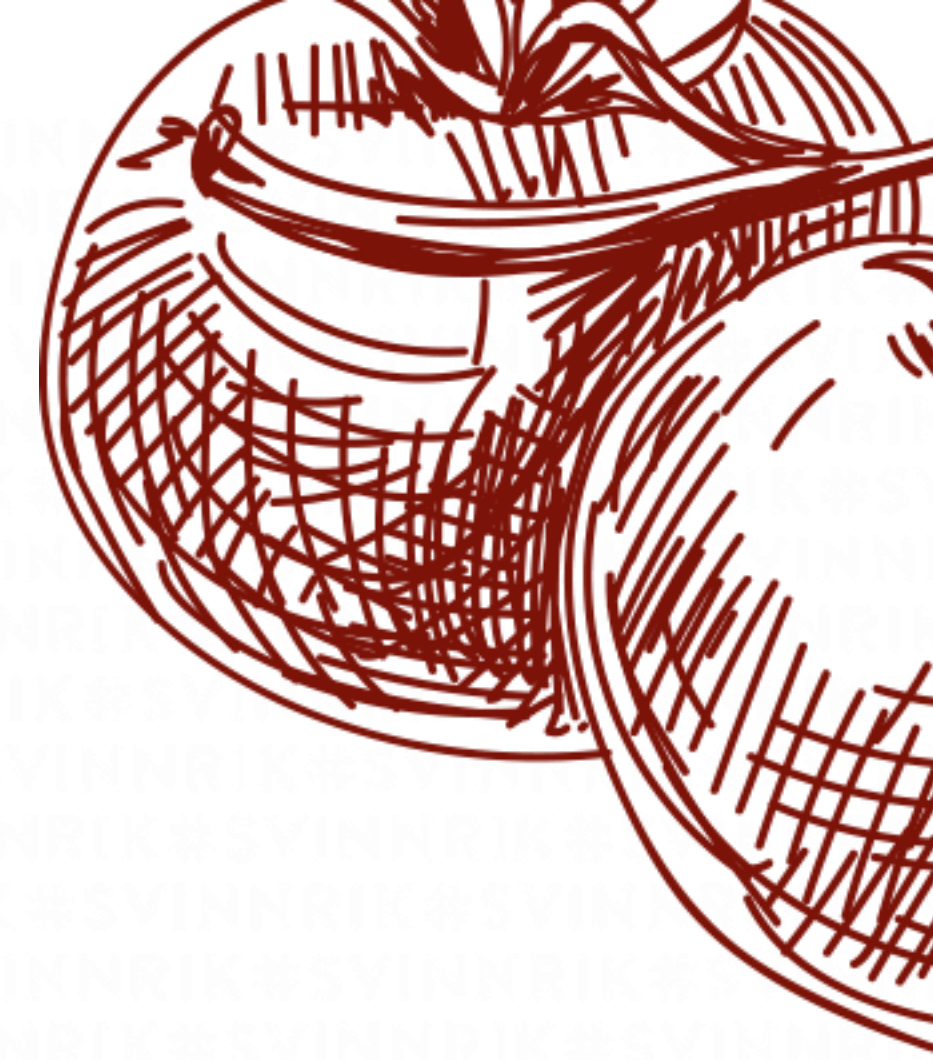

BLI HÅLLBART RIK PÅ MINDRE MATSVINN:-

SV
IN
NR
IK

MAT EN STOR KOSTNAD FÖR MÅNGA HUSHÅLL

- Mat en av de enskilt största kostnaderna för en 20-åring som flyttat hemifrån
- Möjlighet att spara 200-400 kr i månaden genom ett minskat matsvinn
- En familj på två vuxna och två barn skulle kunna spara mellan 3000 – 6000 kr per år genom minskat matsvinn

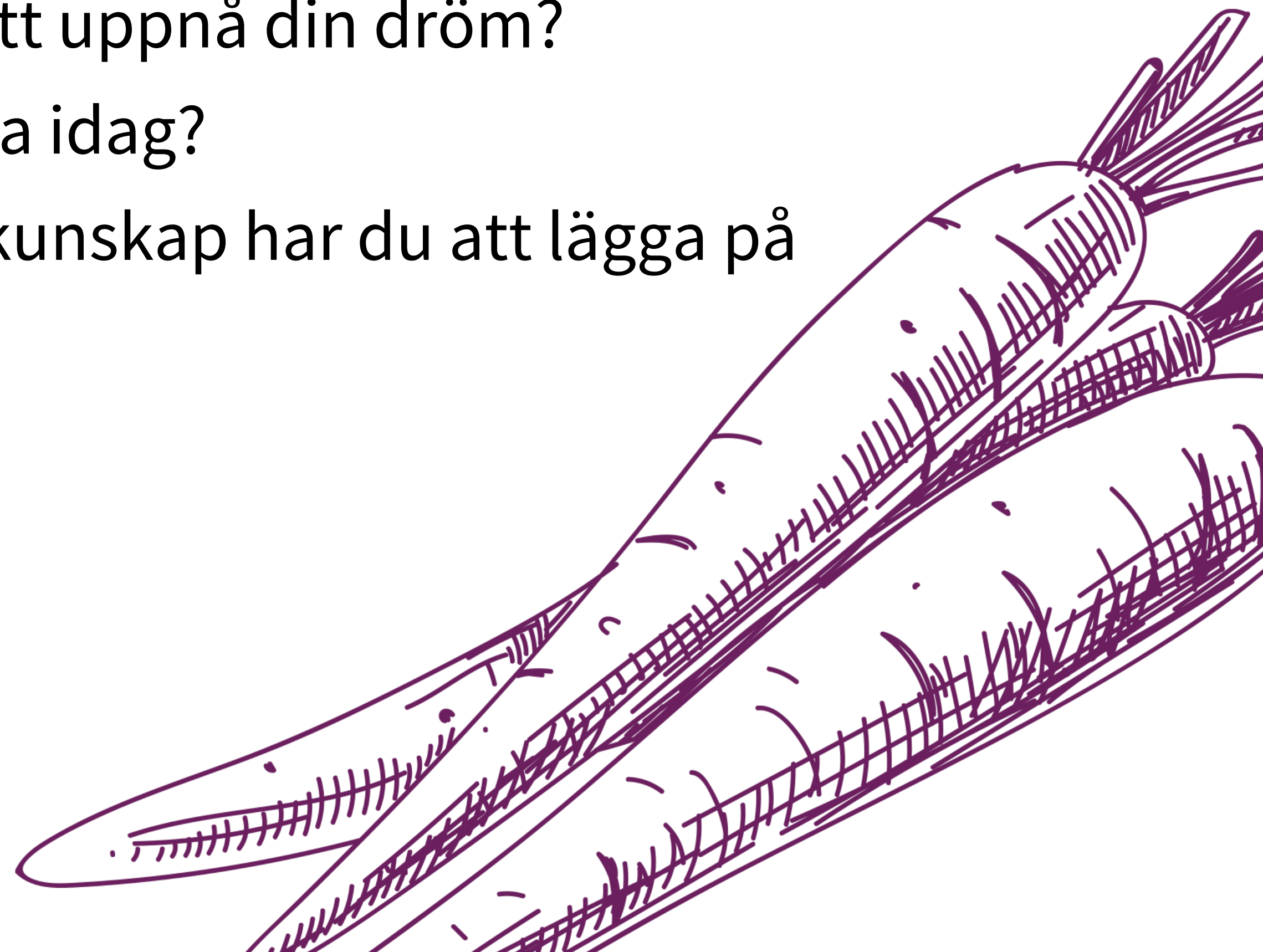
M

R

ALLBART
MINDRE
INN:-

MOTIVERANDE FRÅGOR KRING SPARANDE

- Vad drömmer du om att göra i framtiden?
- Hur lång tid ska det ta att uppnå din dröm?
- Hur mycket kan du spara idag?
- Vilken tid, intresse och kunskap har du att lägga på sparandet?

M
R
ALLBART
MINDRE
INN:-

CENTRALA BEGREPP ATT FÖRSTÅ

AVKASTNING

Hur du tjänar pengar på ditt sparande

RISK OCH RISKSPRIDNING

Hur ditt sparande kan svänga eller minska i värde

RÄNTA-PÅ-RÄNTA EFFEKTEN

Hur ditt sparande kan växa sig större över tid

EXEMPEL PÅ HUR PENGARNA KAN VÄXA

- 400 kr i månaden
- 7 % avkastning per år
- Hur länge sparar du?

10 år = **68 640 kr**

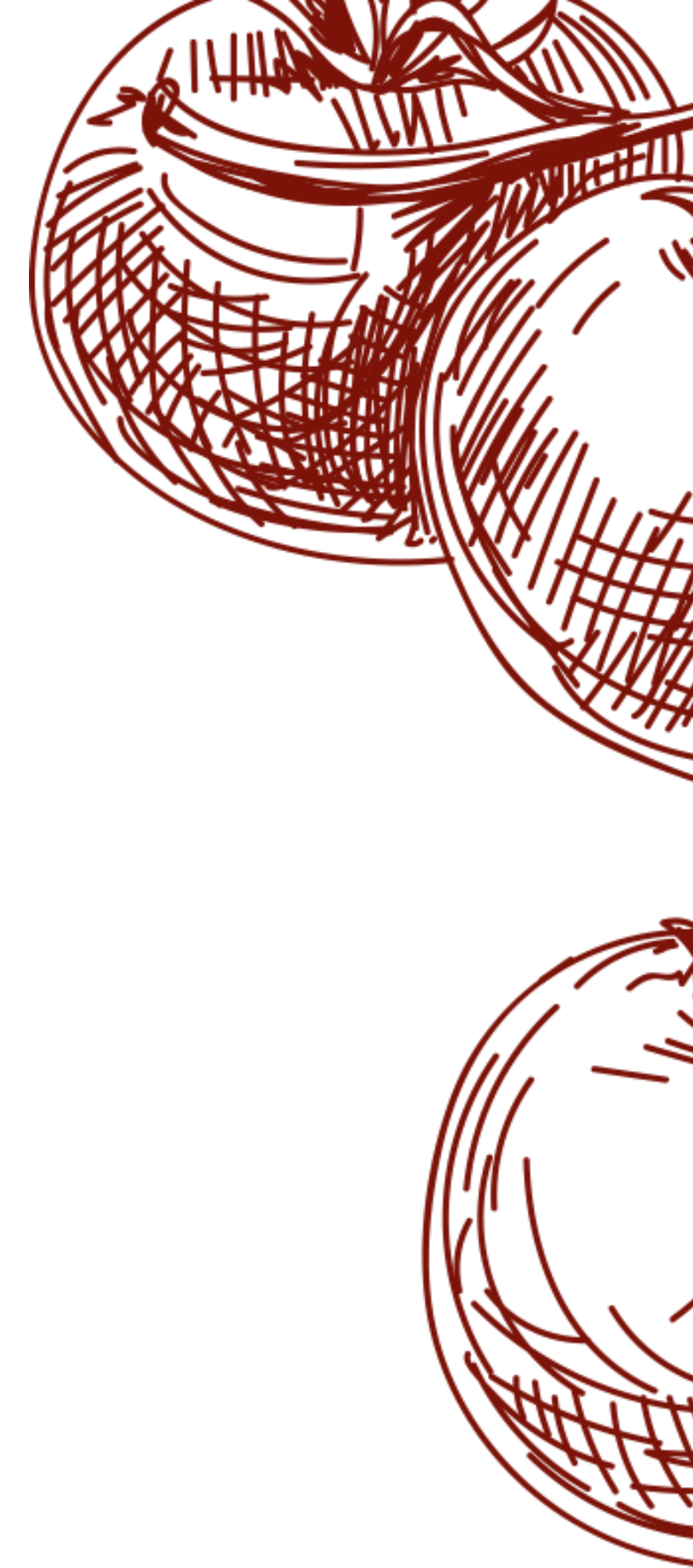
20 år = **203 665 kr**

30 år = **469 281 kr**

40 år = **991 787 kr**

40 år: Sparat – 192 000 kr

Avkastning – 805 787 kr

RETORISK CHECKLISTA

KRING SPARANDE

- ☑ Använd exempel eller metaforer som går att relatera till
- ☑ Undvik abstrakta begrepp och förklara alltid svåra begrepp
- ☑ Skippa skammen!
- ☑ Inkludera både känsla och förnuft

LÄROMATERIAL

- Lärofilmer med tillhörande diskussionsfrågor
- Uppgifter och utmaningar att göra hemma eller i skolan
- Räkneuppgifter
- Utmaning i kreativ matlagning

TILLGÄNGLIGT PÅ:

GILLADINEKONOMI.SE
LIVSMEDELSVERKET.SE

RÄKNA PÅ MATSVINNET - LÄRARHANDLEDNING

INLEDNING/SYFTE

Syftet med uppgiften "Räkna på matsvinnet" är att förstå kopplingen mellan matsvinn och eventuella kostnader för hushållens privatekonomi. Uppgiftens fokus är dels att skapa förståelse kring kostnaden för matsvinn idag samt hur mycket pengar som kan sparas, men också hur du kan få dessa pengar att växa på lång sikt. Räkneuppgifterna är utformade med tanken att eleverna på ett konkret sätt ska förstå mängden mat som slängs och vad det blir motsvarande i kostnader. Läs igenom nedanstående introduktion innan räkneuppgifterna och diskussionsuppgifterna introduceras för eleverna.

VAD HAR MATSVINN FÖR KOPPLING TILL PRIVATEKONOMI?

Mat är en av de enklaste största konsumtionskostnaderna för en 20-åring som flyttat hemifrån enligt Konsumentverkets statistik. Därför kan det tyckas synd att en tredjedel av all mat som produceras i världens inte äts upp och att hushåll i Sverige varje år slänger cirka 19 kilo åttio mat per person. Det som oftast blir matsvinn är frukt, grönsaker, bröd och matrester. Att se över sina vanor kan därför till stor del påverka privatekonomin då mindre kastad mat kan minska utgifterna och öka andelen pengar man kan spara. Att förstå hur mycket matsvinn påverkar privatekonomin och hur pengarna som går att spara kan växa på sikt kan öka motivationen till en beteendeförändring.

UPPGIFTERNA

Materialet "Räkna på matsvinn" är uppdelat i två delar. Den första delen fokuserar på räkneuppgifter kopplade till hur omfattande matsvinnet blir i ett hushåll och vilka kostnader det medför. Dessa beräkningar är rent hypotetiska uppskattningar och huvudsyftet är att skapa diskussion och kunna föra resonemang kring sitt eget matsvinn och kostnader.

Den andra delen fokuserar på att låra eleverna hur sparade pengar kan växa på lång sikt. Denna del kräver lite mer introduktion från dig som lärare eftersom en del begrepp kan behöva förklaras på förhand. En central del i uppgiften är att förstå hur pengar kan växa på lång sikt med hjälp av den så kallade ränta-på-ränta effekten. Denna del innehåller därför en introduktion till ämnet och länk till verktyg för att enklare kunna räkna på ränta-på-ränta effekten. Diskutera gärna uppgifterna med matematiklärare på skolan för att se vad eleverna lär sig kring matematikområdena "procentuella faktorer" och "förändringsfaktorer" vilket underlättar förståelsen av denna del.

De rätta svaren och förslag på uträkning till samtliga räkneuppgifter finner du på sista sidan i denna lärarhandledning.

TACK!

Karin Fritz
karin.fritz@slv.se

Niklas Uppenberg
niklas.uppenberg@fi.se